

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon Egy példány 10 fillér.

FŐSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
főfőszerkesztő.

Dr Hirléder Fels Ernő,
orsz. képviselő.

Dr Kállay Tamás,
orsz. képviselő.

Dr Pál Ernő,
ügyvéd.

Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: **Fülei Sz. Lajos.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora I K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Fegyverbarátság.

— Válasz Dr Kovácsy Albertnek. —

Az „Udvarhelyi Híradó“ július 9-iki számában „Egy történelmi adat“ cím alatt Dr Kovácsy Alberttől, mint a nevezett „független“ lap irányadó főszerkesztőjétől cikk jelent meg, mely a függetlenségi párt politikai hivatását leértékelve, veszedelmet lát a függetlenségi elvek térfoglalásában. Minthogy ezen cikke a kicsinyhitűek könnyen inklinálhatnak, szükségesnek és mint a függetlenségi párt tagja, kötelességemnek is tartom egy pár reflexiót fűzni ezen eszmeváltáshoz.

A cikk olvasásakor már első tekintetre is szemembe ötlött az, hogy Kovácsy Albert honnan nyert oly biztos és közvetlen tudomást egy „eddig még napvilágot nem látott történelmi adatról“, melyet gondolatfüzésében a függetlenségi párt és politika rovására oly kedélyes könnyedséggel frustokol fel, hogy csak azon veszszük észre magunkat, hogy a nemzeti igazságok terített asztalánál mi, a függetlenségi, üres tányérral maradtunk, mert a jókedvű falatozó a nemzeti törekvések helyes irányainak összes utjait kizárólagosan magának foglalta le.

Valóban, most már aggódnunk kell a felett, hogy miért voltunk mi oly botor emberek, hogy Kossuth Lajosnak szelleme és fényes hazaszeretete, gondolatmélysége és századokra előre látó bölcsessége által nyitott politikai irányban törekvünk nemzeti aspirációink, függetlenségünk és önállóságunk kivívására, és miért nem haladunk azon az uton, melyet Kovácsy Albert jelölt ki ennek a nemzetnek? Miért törekvünk nemzeti önállóságra, mikor nincsen „arszenálunk“?

Hogyan is juthatott nekünk eszünkbe függetlenséget ohajtani, mikor Kovácsy Albert kimondta, hogy ez az „áramlat veszedelmes“? De hiszen erről mi nem tehetünk. Bizonyára Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf, Justh Gyula, Ugron Gábor, Polonyi Géza, Batthyány Tivadar gróf, Károlyi István gróf és a többi nagy embereink, kik egy élet összes munkáját, bölcsességét, tudományát ezen elvek táplálására fordították, felhagytak volna azzal a „veszedelmes áramlattal“, a függet-

lenségi politikával, ha megtudták volna, hogy Kovácsy Albertnek más a nézete, ha oly előrelátók lettek volna, mint a cikkíró és számot vetettek volna azzal, hogy nincs nekünk arsenálunk és patrontáskánk. Be kár, hogy ezek a nagy emberek nem tartják Kovácsy Albertnél az eszüket.

A hazafiasan aggódó cikk egy kijelentést ad Apponyi Albert szájába. Hát engedjen meg Kovácsy Albert, de én ennek a kijelentésnek valóságát, vagy legalább is olyan tartalmu vonatkozásait, mint a hogy azt cikkében Kovácsy Albert regisztrálta, kétségbe vonom. Mert Apponyi Albertől fel kell tennünk, és ezt még Kovácsy Albertől is megkivánom, annyi következetességet és politikai bölcsességet, hogy maga alatt nem vágja el a fát és ily kijelentést nem tesz. Kovácsy Albert szerint ugyanis Apponyi ezt mondta Bánffy Dezsőnek: „*En beléptem a függetlenségi pártba, de elhatározásomat csak az könnyítette meg, hogy te megmaradsz a 67-es alapon s gondoskodsz, hogy ez az alap kiépíthessék.*“

Vajjon feltehető-e ez Apponyi Albertől, hogy akkor, midőn ő a függetlenségi pártba történt belépésekor nyíltan hirdette lépése egyetlen indoka gyanánt azt, hogy a 67-es alapon nemzeti önállóságra törekedni nem tartja többé lehetőnek, mert a kiegyezést nem kiterjesztőleg magyarázzák, hanem ellenkezőleg a nemzet jogait folyton nyirbálják és a nemzet örökös becsapásoknak van kitéve, szóval, hogy a 67-es alap többé fel nem tartható a nemzet szuverénitásának veszélyeztetése nélkül, ugyanakkor azt az alapot féltse és annak „kiépítését“ Bánffy Dezsőre bizza. Hisz annyira csak okos ember Apponyi Albert, hogy tudja azt, hogy kétféle alapon, két különböző alapon nemzeti politikát csinálni nem lehet és hogy ha a 48-as törvények és elvek alapján akar nemzeti önállóságra törekedni, akkor ostromolnia kell a 67-es alapot, hogy ennek helyébe juttathassa a másikat. Már pedig olyan ostromot józan észszel elgondolni nem tudok, melyben az ostromlottságot erősítem. Nem képzelem Apponyi Albertet oly kicsinyhitűnek, hogy mikor ő 48-as, akkor a 67-ben bizon.

Kétségbe vonom ennek a kijelentésnek eredetiségét is. Maga a cikkíró azt mondja róla, hogy ez még nem látott napvilágot. Hát hogyan jutott Kovácsy Albert ezen kijelentéshez oly közvetlen közelből, hogy mindjárt első kézből tudja feltalálni meglehetősen rossz garnirunggal. Én megengedem azt is, hogy pusztán Bányfy Dezsővel, de azt már engedje meg Kovácsy Albert nekem is feltennem, hogy egy ilyen nagy horderejű kijelentés, ha már tényleg tétetett, nem maradt volna napvilágon kívül, hisz egy ily kijelentéssel Apponyi Albert a maga politikai hitvallása ellen mindjárt a keresztség első momentumában fegyvert adott volna az újpárt és a többi pártok kezébe és programjuk javára. Csak ugy tudnám ezt megmagyarázni magamnak, ha gróf Apponyi Albert, báró Bánffy Dezső és Kovácsy Albert diszkrét purparléban csevegtek volna ilyesmiről. Ez esetben azonban diszkrét kijelentést, ha mindjárt hírlapi cikk kapcsolatában is, eltracscsolni indiszkrétció.

Felhív a cikk arra is, hogy ezekben a nehéz időkben „*próbáljunk egy pillanatra megállni és szenteljünk egy percet a józan megfontlásnak.*“ — Hé! álljatok meg! Kossuth Ferenc, Apponyi Albert, Ugron Gábor, Polonyi Géza és ti többiek! Álljunk meg mind és legyünk egy pillanatra józanok! Álljunk meg mind! Kovácsy Albert akar beszélni. Hisz ti eddig nem voltatok józanok, mi sem voltunk józanok. Be voltunk csipve, ittasok voltunk a hazaszeretet édes nektárától. Ne dölingezzünk igazságaink kábitó erejétől, hanem álljunk meg és legyünk józanok, mert Kovácsy Albert akar velünk és az egész hazával beszélni. Halljuk mit mond?

„*Nem árt meggondolni, hogy egészséges áramlat-e az, ha a nemzet többsége a függetlenségi politikának szegődik hívévé? Én azt hiszem, hogy a jelenlegi körülmények között veszedelmes.*“ Ezt mondja Kovácsy Albert.

No látjátok ti nagy emberek, kik eddig bölcsen tudatok vezetni egy egész nemzetet, ti ezt mind nem gondoltátok meg. Pedig nem ártott volna. Mi sem gondoltuk meg. Pedig nekünk pláne nem ártott volna. Egyedül Ko-

vácsy Albert gondolta meg. Más-kor jertek le ti is, menjünk el mi is és kérdezzük meg együtt, hogy mit gondol Kovácsy Albert és mit „nem árt meggondolni.“ Mert látjátok Kovácsy Albert azt is meggondolta, hogy „*az ellentét a király és nemzet között végleg kiélesednék, ha a függetlenség hívei kerülnének többségbe.*“ Hát persze, hiszen mi forradalmárok vagyunk és Kovácsy Albert a Mirabeau, a ki a forradalmárok felett is uralkodni tud józanságával, bölcsességeivel. Legyünk szolgák, ne legyünk a „függetlenség hívei“, mert ez megárt, elrontjuk a gyomrunkat, feküdjünk mind hasra, meg se moccanjunk, ha a hátunkon járnak, nyakunkra másznak, mert akkor biztosan nem jutunk ellentétbe a királyllyal. És különösen vegyünk példát Kovácsy Alberttől. Ő, látjátok, nem haragszik a királyra. No meg a király sem rá. Még nem köszönték meg egymásnak a barátságot.

Et nunc. Azt is mondja a cikkíró „*vizsgáljuk meg, elég erősek vagyunk-e mi arra, hogy önállóan és teljesen függetlenül rendezhessük be már most állami életünket.*“ Persze hogy nem. A „politikai nehézségek“. „Be kell látnunk“ stb. Nos hát hamar! Lásátok be! Hogy is lehetünk olyan bárgyuk, hogy ezt nem láttuk be? Hogy nem látta ezt be Rákóczy sem, Kossuth sem, Széchenyi sem? Hogy is mertek függetlenségre törekedni, hogy merünk mi is. Hisz nem vagyunk elég erősek; hisz még nem próbáltuk meg a városligeti pofozógépet, hogy van-e elég erőnk!? Hogyan mer a gyenge pillangó függetlenül repülni, hátha elkapja a veréb? Hogy mer moccani a veréb? Hátha el találja ragadni a kánya?

Az egész természet függetlenségre van teremtve. A röptében magas szárnyalású sas felemelkedik a szabadság honába, hát mi magyar nemzet nem lehetünk függetlenek? A büszke fenyők, a természet összes növényvilága a magasba törekszik, hogy szabadon élhessen, a megszületett csecsemő szabad mozgásra törekszik. Hát nekünk, egy nemzetnek, melynek ezeréves múltja, egész gondolatvilága a szabadság, a függetlenség, az önállóságért folytatott küzdelemekből állott és ezer veszéllyel szem-

ben meg tudta őrizni: nekünk most be kell vallanunk, hogy ez lehetetlen, el kell ismernünk, hogy nem vagyunk elég erősek, hiszen a gyávák sohasem erősek. Dávid nem kérdezte Goliáth-tól, hogy erősebb-e? Leonidász nem törődött azzal, hogy Xerxes tizezerszerre erősebb! A hazaszeretet, a szabadság vágya mindennél erősebb...

Az a magasba törő sas, az a fenyő, az egész növényvilág, az a csecsemő oktalan lény és mégis a függetlenségre törekszenek, csak nekünk nemzetnek nem szabad, „lehetetlen“ függetlennek lenni, pedig mi észszel, szabad akarattal, erővel, hatalommal, édes emlékekkel, nemzeti műveltséggel birunk. Ez fáj, végtelenül elkeserítő. Sajnálatos, mert a nemzet intelligenciájában kezd elterjedni ezen félelmetes hit. Borzasztóan szomorú, ne beszéljünk róla!...

Kovácsy Albert úgy véli, hogy nem lehet felállítani az önálló magyar hadsereget, mert nincs magyar tisztünk, nincs magyar vezérkarunk, nincs magyar arzenálunk. Hát Mátyás királynak volt-e magyar tisztje, vezérkara, arzenálja? Nem ő teremtette-e meg mindezt? Hát Kossuth Lajosnak nem egy pillanat alatt teremtett-e a magyar nemzet lelkesedése, honszerelme regiment, tisztikart, vezérkart arzenált? Hát mit gondol Kovácsy Albert, hogy a magyar tisztnek egyenesen uniformisban kell egy vagy két csillaggal megszületnie? Hát a magyar ifju nem lehet tiszt, arra nem fér rá a mundér? Hát ki mondta azt, hogy a függetlenségi párt az összes fuvézerekből egyszerre akar generálisokat csinálni? No meg ott van az arzenál! Arzenál. Szép szó, nagyon hangzatos. Hajigálni is lehet vele. Hát tudja-e Kovácsy Albert, hogy mi az az arzenál? Nos én megmondom. Üssön össze 24 desz-

kát, tegyen bele egy patronát, egy puskát, egy marék puskaport, egy csákót, egy nadrágot, egy kardot, egy patkószeget és kész van az arzenál. Hisz az sem baj, hogy ha csak egy emberből áll az a hadsereg és csak annyi az az arzenál, a mennyit irtam, de legyen kimondva, hogy jogunk van hozzá, engedtesse meg nekünk, majd megteremti a nemzet a hadsereget és arzenált. Lesz tisztikarunk is külön, mint az osztráknak. Természetesen nem 5 perc alatt fog ez történni. Természetes, hogy fejleszteni fogjuk. Ma egy ember, holnap százezer. Ha a nemzetnek megvan a hadserege, növelheti azt. Lesz majd arzenál is. Hiszen most tábori szakácsunk sincs elég. És azért mégis lesz hadseregünk. Csak azért is lesz

Attól is fél Kovácsy Albert, hogy a külügyi képviselőt sem tudjuk megvalósítani, mert „a diplomáciai pálya a mi embereink elől el van zárva“. Hát megnyitjuk. Hisz ép ezt akarjuk. Nem a csavargókból akarunk követeket küldeni. Arról meg aztán ne is beszéljünk, hogy az önálló magyar hadsereg meg a külképviselet tetemes anyagi áldozatokkal járna — hisz ez természetes, mert mosolyra mindezt nem kaphatjuk meg, nem olyan, mint a manna, hogy ingyen hulljon, de az is bizonyos, hogy mind ezeknek a költségeit most is hordozzuk s még sincs semmink. Csak meg kell olvasni a közjogot és az évi költségvetést. Ott a delegacionális ügyek fejezetében mindezt meg lehet találni. Addig azonban nem szabad egy pártnak a bőrre ilyeneket állítani, a míg tisztában nem vagyunk vele.

Kovácsy Albert ur az újpártnak a tagja, de nem becsüli meg azt a fegyver-barátságot, a mit a koalícióban a pártok egymással kötöttek, pedig ez

most bajtársi becsület. Ő a mi programmunkra azt mondja, hogy „ezidő szerint megvalósíthatatlan“. Akkor mi vagy bolondok, vagy ábrándozók vagyunk, kik utópiákban ringatjuk magunkat és csaljuk a nemzetet.

Hát én azt mondom neki, hagyjon meg minket a mi ábrándjainkban, mert a mi függetlenségre törekvésünk még álmokképekben is szebb, jobb és hasznosabb, mint az ő gyáva valósága.

Még csak egyet. Az új párt programjában mind benne van az, mit a mi programmunkban megvalósíthatatlannak tart Kovácsy Albert ur. Benne van az önálló magyar hadsereg arzenálosól együtt, benne van a külképviselet is. Hogyan lehet tehát kicsinyelni azt a programot, melyet maga is vall. Most már én kínálom vissza a kérdést: vajjon kinek áll helyt a gondolkozása, a függetlenségi pártnak-e, vagy Kovácsy Albert urnak? Most már én mondom azt: „próbáljunk egy pillanatra megállni és szenteljünk egy percet a józan megfontolásnak“ mert nem „árt meggondolni“...

Kovácsy Albert ur azt mondja, hogy a függetlenségi pártnak szükségünk van — nos hát én azt felelem neki, hogy nekünk nincs szükségünk ilyen harcosokra.

Dr Hinléder Ernő,
orsz. képviselő.

Félelmetes 48.

Az „Udvarhelyi Híradó“ főszerkesztője aggódik a haza sorsáért. Félti a hazát attól a szerencsétlenségtől, hogy a nemzet többsége a függetlenségi politikának szegődik hívévé s ez a függetlenségi politika egyszer csak arra fogja kényszeríteni a magyar nemzetet, hogy önálló legyen, hogy megszünjék egy vele ellentétes érdekű és érzelmű önző és kapzsi, nyílt ellenségnek

rosszabb szövetségesnek a rabszolgája lenni.

Veszedelemnek tartja azt az áramlatot, a mely évszázadok óta őre a magyar alkotmányának, táplálója a nemzeti szellemnek, gerjesztője az önfeláldozó hazaszeretet szent tüzeinek.

Nem tartja egészségesnek a nemzet függetlenségre való törekvését. Mintha csak azt mondaná, hogy nem egészséges az az ösztön, mely a halat a vízben uszásra, a madarat a levegőben repülésre készíti! A mi a hálnak a levegő, a mi a tüdővel lélegző állatnak a víz, az nekünk az Ausztriával való természetellenes és észszerűtlen szövetség. Lehetetlenné teszi a lélegzést, akadályoz a mozgásban. Ha még sokáig tart ez az összeköttetés, végkép belepusztulunk. Hogyan lehet tehát veszedelem az a törekvés, melynek célja az, hogy a nemzet a szabad mozgását akadályozó béklyóktól megszabaduljon s függetlenségét, önállóságát, szóval éltető elemét visszaszerezze?

Nincs állam függetlenség nélkül. Amely államnak nem teljes a függetlensége, az alig nevezhető államnak, de szuverén államnak semmi esetre. A függetlenségi politikán kívül tehát másnak nincs jogosultsága. Ez egyedül egészséges és életrevaló, minden más irányu politika egy az öngyilkossággal.

Hogy nincs arzenálunk, nincs vezérkarunk, nincs magyar tisztünk, nincs diplomáciánk és anyagilag gyöngék vagyunk, annak mi az oka? Az Ausztriától való függés, a nemzeti önállóság hiánya. És ha tovább is egy gyékényen árulunk Ausztriával, akkor mindaz, aminek hiányát Dr Kovácsy Albert elkeseríti, ezután sem lesz meg és úgy anyagi, mint más tekintetben gyöngék leszünk időtlen időig, ha ugyan a folytonos szipolyozásba bele nem pusztulunk. Arzenállal, vezérkarral függetlenségünket meg nem csináljuk, de ha egyszer függetlenek vagyunk, ha nem kotorász a zsebünkben

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

Magyarok királya.*

Magyarok királya!
Mit csinálsz te velünk?
Hát jót mi már tőled
Hiába remélünk?
Ha könyeztél: sirtunk;
S te úgy szeretsz minket,
Hogy egyre föltéped
Régi sebeinket?
Két kezed van, felség!
Minek csak az egyik;
A másikat mért nem
Láttuk soha eddig?
Jobbodat az osztrák
Fogja diadallal;
Mifélnék mért sujtasz
Mindig csak a ballal?
Mind, a mi kegy, pompa,
Mért jut a cudarnak?
S mért töröd, hogy minket
Te nevedben marnak?
Mért vagy Bécsben otthon
S csak vendég minálunk?
Mikor mi elébed
Igaz szíved állunk!

* Mutató az illusztris szerző „48 magyar vers“ című most megjelent hazafias verskötetéből. Bolti ára 60 f. Kapható a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalában Székely-udvarhelyt.

Tizenhárom sebből
Vérzett ez az ország;
Ősi szabadságát
Pribékek elorzák;
Kedvedért a nagy gyászt
Mély sirba temette:
Mért vijjog hát vércséd
Még most is felette?

Az a gyűlölt nóta
Mért ingerli vérünk?
Neked mi, királyunk,
Egy nótát sem érünk?
Az a két szín mért csap
Arcunkba galádul?
S mért ne igyunk mámort
Rákóczi dalából?

Magyarok királya!
Szívünket mért téped?
Hisz nincs a magyarnál
Hüségesebb néped.
Nagy a bizodalunk,
Hires a hüségünk —
S ezért mi örökké
A gyehegnán égünk?

Te vagy az oltárunk,
Te az imádságunk...
De jaj! ha mi egyszer
Véres rendet vágunk!
Hogyha elfecsérled
Legdrágább javunkat,

Magyarok királya!
Rettegd haragunkat!

Hej! ha mi még egyszer
Véres rendet vágunk:
Istenkáromlásá
Válik imádságunk —
S meg nem pihen addig
Haragunk kaszája,
Mig szabaddá nem lesz
Magyarok hazája!

Rudnyánszky Gyula.

A magyar huszár.

A Jellasic-huszár lóháton jött be Magyarországra; a magyar huszár gyalog. Ennek szárnyakat adott a honszeretet és hozta őt hegyenvölgyön keresztül, amannak adtak huszonöt botot s azt mondták neki: Pusztulj!

1848-ban egy csillag jelent meg Csehország felett, jelentvén a magyar huszároknak, hogy megszületett a megváltó: és elindult előttük. Vezette őket a haza szent földjére. Szívük volt az eleségtár, ebből táplálkoztak, míg haza nem értek. Paripájok volt a föld, megérezte sarkantyujok nyomát és sebesebben kezdett forogni. A huszonöt óra tizenkettőbe olvadt s minden tiz

mértföld összeszaladt egybe, a huszár repült, mint a gondolat, de a valóságban gyalog jött.

Dehogy gyalog! Vállán volt a kard, karabély, csákó és ruhatára, ezek emelték őt, míg a Mária-huszárt egészen belenyomták a lóba. Teljesen felszerelve, úgy a mint az ellenségnek árthatott és hazájának használhatott, szemében a lelkese-dés iránytűjével és képzeletének messzelátó erejével választotta ki a legegyszerűbb irányt és hozta karjában a halált, nevében a halhatatlanságot.

Nem tudta hol jár, nem tudta hova lép, sötét volt körülötte minden, csak a haza határa ragyogott előtte, mint a szentek feje körül a dicsfény.

Megtudva a huszár szándékát, elnyerítette volna magát a magyar ló. A hős meggondolta ezt és végig gombolta bekecsét, nehogy szívének fele elpártoljon tőle s ott maradjon lovánál, mert el kellett hagyni paripáját!

Nem tudjátok, hogy milyen nagyot mondtunk most.

A huszár elhagyta paripáját, mert félt a paripa örömétől s meg kellett tőle tagadni ezt az örömet ott, hol

senki, akkor megtudjuk szerezni mind-azt, amire szükségünk van, de nincs meg. Az egész okoskodás, melyet Dr Kovácsi Albert a függetlenségi politika ellen világgá röpit, nem egyéb, mint circulus vitiosus, mely az egész 67-es politikát körülveszi. Hirdetik, hogy gyöngék vagyunk, tehát függetlenségre nem törekedhetünk. De mi tesz bennünket gyöngévé? Épen Ausztria az ő 67-es alapjával és azok a magyarok, akik ennek hűvévé szegődtek. Nincs hadseregünk, arzenálunk stb. De miért nincs? Azért, mert elvette Ausztria, hogy bennünket leigázzon s ezt azok, kik az ugynevezett 67-es alapra esküsznek, eltűrték a multban, eltűrik most és elfogják tűrni a jövőben. Hogy szegények vagyunk, annak ki az oka? Ausztria és a 67-es alapon kuporgó labancok, kik évtizedeken át elnézték Ausztriának, hogy zsarolja, pusztítja ezt az országot és nem tettek semmit a nemzet érdekében, hanem annál többet személyes érdekekért. Miért kell tehát azt a 67-es alapot fentartani? A 67-es alap tarthatatlanságát a tények bizonyítják és Dr Kovácsi Albertnek mégis ez hozza meg a földi és mennyei üdvösséget, ellenben a függetlenségi törekvésektől fél, mint a kárhózzattól.

De azért mégis leereszkedőleg és vállvergetve megdicsér bennünket és azt mondja, szükség van ránk. Talán azért, hogy kikaparjuk az „Uj párt“ számára a gesztenyét? Köszönjük a dicséretet, de nem kérünk belőle! És nem vagyunk hajlandók 67-es „ellenzékieknek“ szívességet tenni elveink és a nemzeti érdek rovására.

Egyszer volt Budán kutyavásár!
Dr Pál Ernő.

A politikai helyzetről.

Ferenc József azt izente . . .

„A legalkotmányosabb“ Habsburg feloszlatja ex-lexben a parlamentet, kinevez egy olyan miniszteriumot,

melynek tagjai semmi összeköttetésben nincsenek a parlamenttel, de a parlament sem velök. Valóságos politikai „malac-banda“, melyet az uristen csak azért teremtett, hogy a mi kevés összhang van, azt elrontsák. Szócsöve és vak eszköze a bécsi kéznek, hogy a 37 éven keresztül lerántva a királyi palástot, a maga valóságában felmutathassa a tény, a nem titkolt abszolutizmust.

A parlament feliratára, ha nem is közvetlen, de kormánya útján nyilatkozott a király: „nem hibeti, hogy a koalíció a korona törvényes jogait nem respektálván, eddigi álláspontjához továbbra is mereven ragaszkodjék“.

Lépten-nyomon a 67-iki kiegyezés káros kinövésére akadunk. A clopii „soha“ után jön a senki által nem szívelt alkotmányellenes ministerium, most jön „az izenet“, a nemzet arcul csapása, holnap talán jönnek a kamarilla egyéb eszközei, nemzetiségek, katonai erő, külhatalom.

A 67-es szerencsétlen kiegyezés a nyers erőt az uralkodó kezeibe tette le, már pedig a népjogok kisebbitése, a királyi hatalom túltengésére vezet, mely többé-kevésbé nyílt abszolutizmust teremt. Különösen veszélyes ez minálunk, hol a király külhatalmi állásánál fogva is sokkal erősebb a nemzetnél, gyökere nem a nemzet testéből ered, környezete idegen.

Bizony igen könnyen beoson az országba az idegen hatalom. Törvényeink világos rendelete ellenére előkelő idegenek akarják szabni a nemzet haladásának útját.

Egy a menekvés, szakítani 1867-tel és folytatni ott, a hol megszakadt 1848 április 11-én.

Isten kegyelméből.

Az uralkodó hatalmának kutforrása az alkotmány és a törvény. Ha uralkodónk és tanácsadói e forrásnak erőt adó, üdítő hatását nem ismerik és nem is akarják megismerni, kerdem, minő tényezőkre számíthatnak?

A történelem tanúsága szerint a Habsburgok a házaáruló labancokon kívül a katonai erőre és a nemzeti-ségekre támaszkodnak különösen. Katonáság, erre támaszkodni volt értelme, mikor az uralkodónak fizetett zsoldosai voltak, de mióta a nép adja fiai közül és a nép fizeti keservesen szerzett filléreiből, csak az esetben támaszkodhatni, ha az uralkodó akaratát a nép akarata fedi, annak felhasználása pedig nem idegen érdekek szolgálatáért van, hanem a közjó, a haza érdekében. Nem kell messzi eső történelmi adatokat felsorolni, elég ha rámutatok a nemzeti érdekeket védő, folytonos sikereket felmutató japánokra, hol uralkodó, nép, katona, ur és szolga egyet akart, a hazát boldoggá és szabaddá tenni; holott ezzel ellenkezőleg a muszka népet, mely áhítozik a szabadság után, az uralkodója hatalmi érdekéért épen a szabadság elnyomására akarták felhasználni. Eredményét naponki látjuk. A japán győzedelmeskedik, a muszka katona a harctéren szégyenli mivoltát, oda-haza a törvényes erővel szemben fog fegyvert, uralkodóját a hatalmas cárt pedig a félelem egyik erődből a másikba üzi. Erődei gyengéknek bizonyulnak, mert csak kőből vannak készítve és sáncok veszik körül s nem népei szeretete is. Rettegés fogja el az Isten kegyelméből uralkodót, mert akép értelmezik a hatalomforrást, hogy *különös isteni kegyelem az uralkodóra nézve, ha a népek megtűrik a fejedelmek uralmát.*

A nemzetiségek 1848-ban és most.

Minden fejlődik a világon, csak a bécsi kéz marad a régi. Még II. Ferdinánd megírta utasítását, hogy miként kell és lehet a nemzetiségeket a magyar nemzet ellen felhasználni.

Ezt a tervet használta fel a kamarilla 1848-ban, ezt használja fel valószínűleg 1905. után eső esztendőben. A kamarilla látva 1848-ban a magyar nemzet egyöntetűségét,

titkos küldöncökkel árasztotta el a Kárpátok alját, a Bánságot és Erdély havasait, a legvakmerőbb módon izgatta a magyar nemzet ellen. Tervök volt a nemzetiségeket zendülésre birni; majd közönbösséget szinelve, csöndesen félre huzódni. Mikor aztán a polgár háboru általános lesz: a rend helyreállítása ürügye alatt beleavatkozni, a magyar nemzet gyengeségére hivatkozva, az alkotmányt felfüggeszteni. Tudjuk, hogy mily könnyű volt az illyr álmadozókat fellázítani, kik csakhamar megkapták vezéreiket, előbb Gaj Lajos újságíró, majd Jellasic József horváth bánba, a szerbeknél meg Kosztics Sándor és Sztratimirovics Györgybe. Látjuk a történelem lapjain, hogy a tótokat Hurbán, Stur és Hodzsa vezetése alatt mint viszik belé a forradalomba ellenünk és mint lázítják fel a szám szerint legnagyobb és reánk nézve legveszedelmesebb fajt, az oláht a kamarilla három bérence, Sahmen Ferenc báró, Bruchenthal Sámuel és Ranicher Jakab szász nemzetiségűek. Tudjuk mily vad kegyetlenséggel ölik Janku, Asenty stb. stb. vezetők félre vezetett mójai a magyar nemzet védteleneit, nem félve az Istentől sem, mert papjaik magyarázata szerint „az Isten alszik.“

Nem lehet bele tekinteni a jövő könyvébe, de a fejlettebb társadalmi viszonyok, a műveltség terjedése, a politikai érettség, de különösen egy pár nemzetiségi vezető nyilatkozata arra enged következtetni, hogy a történelem olyan durván nem ismétlődhetik. Vlád Aurél oláh nemzetiségű, de a magyar parlament tagja, nem tartja követhetőnek a tulzó magyarokat, tehát a koalíció tagjait, mert — szerinte — őket elnyeléssel fenyegetik, de nem követhetik Bécsset sem, mert annak eszköze Fejérváry a nemzetiségeket ugyszólván tálcán kínálta fel a koalíciónak béke áldozatául. Sokkal megnyugtatóbb a Fejérváry kabinetben helyet foglaló Kovácevics hor-

még a baglyok is árulói lehettek volna. Elhagyta élete felét: hogy a másik felét hazájának áldozhassa, szíven seb támadt, de a sebet kiégette lelkének harcra vágyó tüzével.

„Harcolni fogok a szabadságért!“, a mikor ezt gondolta, megcsörrent vállán a kard és karabélyának sárkánya emelkedni kezdett. A huszár csittgatta őket, mint gyermekét az anya s ígért nekik baba gyanánt sok ellenséget s édes cukor gyanánt sok vért. Régóta rovogatta már kardja élére azokat a tartozásokat, melyeket becsületbeli dolog volt visszafizetni; a kard érezte magán e rovást s valahányszor kivillant hüvelyéből, a huszárnak mindannyiszor erejébe került visszatartani, nehogy időnek előtte hozzáfogjon a fizetéshez: „Csak még egy pár nap, édes kardom és az idő megérkezett!“

Lovának testvére felemelte büszke fejét a ménesen s megérezve a huszár közeledtét, olyat szökött, mint egy üstökös, megrázva serényét, nyerítés által adta tudtára a ménesnek, hogy huszárok érkeznek s valamennyi nemes állat talpra ugrott. A ló éppen oly szerelmes a huszárra, mint a huszár lovára.

Kelet felé, nyugat felé megdőrdültek az ágyuk, a magyar lég re-

megni kezdett, mert még nem érkezett meg a magyar huszár. A magyar csillagok felmentek az ég legmagasabb kupjára s onnan tekintettek szét vizsgáló szemekkel, a huszár meglátta őket s intett nekik, hogy: „jövök!“

A csillagok futni kezdtek lefelé, egyik a másikat érte, minden csillag egy huszárnak a közeledtét s egy ellenségnek a halálát adta tudtul. Észak felől egy égő kard jelent meg az ég kárpitján, a huszár kardja, a mint az ország határához értek, nem volt többé visszatartható, kiszökött hüvelyéből és felvillant az égre, lángja szikrákat szórt, bámulva nézett rá a nemzet, azt gondolták, hogy az atyauristen is kardot kötött és haragjában ki akarja irtani a világot. Csak mikor a huszár át lépte az ország határát, tudta meg a magyar kebel, hogy az érdemjel, mely a mennyország keblén függött, nem volt egyéb, mint a huszár kardja; így mutatván be magát a magyarok istene „pleng parádé“-ban nemzetének s hirdeti:

„Él még a magyarok nagy istene,
Jaj annak, ki feltámad ellene!“

Mire a huszár megérkezését bejelentette, magától harsant meg a harci sip s Kárpátoktól le az Ad-

riáig hirdeté, hogy „a huszár Isten szárnyas angyala.“

Néhány nap mulva aztán a magyar huszár és a Jézus-Mária huszár összenéztek s a magyar huszár tekintetével a Jézus-Mária huszárt letaszította lováról.

Igy kezdte meg hadjáratát s a többit tudja a krónika! Most csak még néhány szót a Jézus-Mária huszárról.

Vér festette a földet, testvérnépek gyilkolták egymást, gazemberek fülükkel keresték a kenyeret, pilátusok kinzással vallatták a beszélni nem akarókat, s a kik maguktól beszéltek, azokat nyakig vasba verték.

Volt sirás-rivás, anyák gyermektelenekké, gyermekek apátlanokká lettek, mindenütt dult arcok, kisirt szemek mutatkoztak, a pusztítás angyala két kaszával dolgozott mindenfelé, csak a pesti piacon támadt egy rettenetes hahota, mikor megállt a kofák előtt az a gebe, melyen a nagy nyaku, zsinórozott posztóruhából pislogott ki valami eleven labanc arc.

„Jézus-Mária!“ kiált bámulatában a legközelebb álló kofa, összecsapván két kezét, utána ugyanazt mondván és cselekedvén valamennyi, föladván neki ekképen a keresztséget,

s lett a csodabogárnak neve: „Jézus-Mária huszár“.

Másnap a huszárok bevonultak Pestre. Az előőrsről egyenként szállingóztak be a fővárosba és sokan közülök elfogtak egy-egy Jézus-Mária huszárt. Volt olyan magyar huszár, aki — mint mondá — hogy ki ne nevesse a pesti népség, a maga kardját hüvelyébe dugá, míg a fogoly kivont karddal ment előtte s a Kerepesi-uton összeszalasztá a fél város népét.

Minden házból koszorúval, selyemkendővel és boros pohárral szaladtak a magyar huszár elé. — Maga csak ajkához értette a poharat, a levelet a Jézus-Mária huszárra tötötte, s a sok selyem-zsebkendőt is arra akgatta, mint a vásárban a portékakereskedő a sátorának fájára.

A diadalmas huszár csak a koszorukat szedte föl magára, kedves „Szellő“-jének is jutott elég a círájából, s mikor az emberek kérdezték, hogy mi az, ami előtte megyen, méltósággal, mondá:

„Elöttem megyen az árnyékom, hogy mielőtt a magas mennyországba érnék, ezen utáljam meg az én büncimet!“

Hiába, csak nincsen párja a magyar huszárnak!

vát miniszter nyilatkozata, ki elvitázhatlan jogunknak tartja a magyar vezényszó követelést, nézete szerint a kérdés azért nehezen megoldható, mert a korona rosszul van informálva; a főszó a hadseregnél nem a nyelvre és vezényszóra, hanem az egyénnek a trón és hazára iránti lelkesedésre való nevelésére lenne fektetendő. Végül a horvát és magyar közötti szoros barátságot ajánlja.

Minő gyönyörű nyilatkozatok ezek egy Tisza által ajánlott és a Fejérvári kabinetbe ülő horvát miniszter-től. Mestereik irányt vehetnének tőle, hogy miként lehet hazát és királyt szeretni.

Mit üzen Kossuth Ferenc az oláhoknak?

A felirati vita alkalmával a nemzetiségek egy másik felirati javaslatot terjesztettek elő, mely a komoly szemléletű arról győzhette meg, hogy a nemzetiségek legtöbb kívánsága a koalíció ellenzék által szerkesztett feliratban majd mind megvan. A közigazgatás önkénye ellen ép úgy panaszkodunk, mint ők, az egyesületi és gyülekezési szabadság törvényes szabályozását ép úgy követeljük, mint ők, az adóteher arányosabb elosztását, a nép terheinek könnyítését, a katonai szolgálat idő leszállítását ép úgy ohajtjuk, akár ők. Csak egyet nem akarnak megérteni, hogy több nyelvűség lehet a magyar állam népében és a társadalomban, de nem lehet az állami ügyek vitelében.

Kossuth Ferenc véleményét ohajtotta Moruzzi György román képviselő és bukaresti lapszerkesztő meg tudni e kérdésnél. Kossuth az ő elősmert nyíltságával fejtette fel nézeteit a következőkben:

Kossuth azt hiszi, hogy nemzeti-ségi kérdésnek Magyarországon nem szabad lennie, ha nem volnának oly érdekelt felek, kik ilyen értelemben agítálnak. A magyarok ezer év óta lakják ezt az országot és ha ők nem lelkesedtek volna mások nemzetiségeiért, úgy ebben az országban nem volnának nemzetiségek. Mindaz, amit a román-kérdésben irnak — mondja Kossuth — teljes hazugság. Nálunk a románok mindazokat a jogokat élvezik, amit a magyarok. Világos, hogy speciális jogokkal sohasem fogjuk felruházni őket. Hanem igenis mindazon jogokat, amit magunknak akarunk megszerezni, a nemzetiségekkel is megosztjuk. Mi respektáljuk és respektálni fogjuk a románok nyelvét és szokásait, azonban megköveteljük, hogy tanuljanak meg magyarul is.

A románok nagy méltóságokat akarnak elfoglalni az országban, — folytatja Kossuth — de hogy töltsenek be ilyen állásokat, ha nem ismerik az ország hivatalos nyelvét, a magyar nyelvet?

Azonban sohasem fogjuk megtűrni azt, hogy a románok mint külön nemzet organizálódjanak, mert mi csak egy nemzetet ismerünk: a magyar nemzetet. Nem tűrhetjük Magyarországot illetően való széttagolását.

A románok helye — végzi Kossuth beszédét — Magyarországon mellettünk: a magyar demokraták mellett van. Ami jogos és emberi, azt meg fogják kapni, de — ismétlem — nem rendkívüli dolgokat, hanem ugyanazokat a jogokat, melyeket ki fogunk vivni magunknak. Különbösen, ha meg akarják ismétetni az 1848-as tapasztalatokat, csak tegyék!

A jövő könyvébe, mint fent írtam, nehezen lehet bele tekinteni, nézetem szerint aligha ismétlődik teljes

mértékbe a történelem ezen gyászos lapja, de ha a kamarillának sikerül régi tervé, ha az ur Isten továbbis akar nemzetet sujtani és elveszi a nemzetiségek esztét, talán osztatlanul fogjuk hegyen-völgyön hangoztatni: *Kossuth Lajos azt üzenté...*

A hét története.

Augusztus végén újabb kísérletet akarnak tenni arra, hogy a koalíciót a kibontakozás lehetővé tételére bírják. De ezuttal nem Fejérvári maga fog tárgyalni az ellenzéki vezérekkel, hanem egy közvetítő A közvetítő szerepet — hír szerint — Thallóczy Lajos a közös pénzügyminisztérium osztályfőnöke fogja vinni, a kit erre a célra Fejérvári veje, báró Burián István közös pénzügyminiszter kért föl. A király Ischlben Fejérvárnak belátására bizta, hogy maga végezze a tárgyalást vagy valami alkalmas emberre bizza Fejérvári és Burián abban állapotak megbeszében, hogy hivatalosan mindenestre maga Fejérvári tárgyaljon, mert hiszen ezzel a misszióval ült a miniszterelnöki székbe; de mivel ő a legkevésbé alkalmas ember arra, hogy a siker reményével vezethesse az alkudozást, az előkészítéssel Thallóczyt biztalt meg, a ki nagy összeköttetésekkel bír a magyar politikai körökben.

A Potemkin megadása egy szikrányt sem javított a forrongó Oroszország válságos helyzetén. Napról napra új helyütt pusztit a forradalom tüze, s a statárium kegyetlen-sége meg szilárdabb ellenállásra acélozza a lelkeket. A kaukázusi, libanai és petervári zendülések, ha lohadóban is vannak némileg, kialvásról szó sem lehet. Meggyilkolták Szuvator grófot a moszkvai városkapitányt. Merénylője elmenekült. Hír szerint a szebasztropoli flottát a zendülések miatt leszerelték.

Hogy a japánok ép most foglalták el Szahalm-szigetét, azt mutatja, hogy Japán nagy előrelátással mindazokat a helyeket biztosítani akarja a maga részére, amelyekhez a beketárgyalások alkalmával nehezen juthatott volna. A tárgyalásokat a new-hampshire-i Portsmouthban fogják megtartani, habár a béketárgyalások a washingtoni konferencia címet fogják viselni. A tárgyalásokat egyik kormány épületben tartják meg, amely egy szigeten fekszik s a szárazfölddel csak egy hid által van összekötve.

A Standard krisztianiai tudósítója azt jelenti, hogy Károly dan hercegnek felajánlották a norvég trónt. Ha a herceg elfogadná a trónt, akkor Eduvárd angol király leánya norvég királyné lenne, az angol király unokahuga, Gusztáv Adolf herceg felesége pedig svédország jövőbeli királynéja.

Ki veheti rossz néven bárkitől, ha előre törekszik a magasba? És vajon nincs e ehhez mindenkinek joga? Ferdinánd bolgár-fejedeleme sem tehet senki szemrehányást, ha királyi korona után vágyódik. Ez a hír ismételtén kísért. — Most legújabbán Berlinből jelentik, hogy auguszt. 2-án Bulgáriát királysággá fogják proklamálni. Augusztus 2-ka ugyanis nevezetes évforduló Bulgáriában. 1887-ben ezen a napon esküdt fel Ferdinánd fejedelem a polgár alkotmányra.

Alig nyitottak meg a világ legnagyobb alagutját, a Simplon alagutát, máris híre érkezik, hogy az alagut egy része bedőlt. Olasz lapok közlik, hogy az alagut egyik helyén a burkolat nem tudott elmentállni a nagy víznyomásnak és beszakadt s ezáltal egy nagy részen az egész építmény megingott és nagy sziklaomlás állt be. Legalább egy hónapi munkába kerül, míg az eltömődött nyílást szabaddá tudják tenni.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A magyar interparlamentáris csoport** ez évi konferenciáját auguszt. 28-án Brüsszelben fogja megtartani. Apponyi Albert, mint a csoport elnöke, a magyar országgyűlés mindkét háza tagjaihoz igen érdekes felhívást intézett. Vármegyénkből Dr Hinleder Fels Ernő orsz. képviselő, mint a csoport tagja, szintén részt vesz a békekongresszuson.

— **Esküvő.** Zathureczky Lajos m. kir. csendőrorparancsnok folyó évi augusztus 6-án vezeti oltárhoz Petres Gizellát, Petres Viktor róm. kath. kántor-tanító és neje Hadnagy Terézia leányát Zetelakán.

— **Városi közgyűlés.** Városunk képviselőtestülete Gotthard János polgármester elnöklété alatt folyó hó 13-án d. e. 9 órától kezdődőleg tartotta meg evnegyedes rendes közgyűlését a tagok meglehetősen érdeklődése mellett. A polgármester mult evről szerkesztett terjedelmes jelentést tudomásul véve, Hlatky Miklós képviselő a tagosítási költségek behajtása körül tapasztalt eljárást, a közhasznalatra naponta városunkba hozott borvizek edényeinek tisztátalanságát és egyes képviselőtestületi határozatok vegrehajtása körül megörtönt keselmességet tette szóvá. A polgármester kielegető feleletet tudomásul vették. Az előterjesztett városi zarszamadások felülvizsgálására Gyertyaúffy Gábor elnöklété alatt Beleg Pál és Szébeny Antal képviselőkből álló bizottságot küldött ki a képviselő, mivel a város 1904 évi zarszamadása, mintegy 43,000 korona fedezetlen hiánnyal záródott. A róm. kath. egyház kérésére, Gyertyaúffy G. és Vajda Ferenc felszóalásai alapján úgy a r. k. elemi, mint az ev. ref. leányiskolának 400—400 K segelyt szavaztak meg. — Majd egyes bejelentéseket vett tudomásul a közgyűlés s tisztviselőinek a kért szabadságokat megadta. Az egyes kimagaslóbb határozatokról szétszórtan, külön címek alatt közlünk tudósítást.

— **Harmadik gyógyszerész-tár.** Czehe Aladár okleveles gyógyszerész Székelyudvarhely városban harmadik gyógyszerész-tár felállítását kérelmezte. A városi képviselőtestület — egyedül Dr Kassay Albert tisztiorvos és ebből kifolyólag a tanács javaslatára támaszkodván — az új gyógyszerész-tár engedélyezését nem véleményezte. Nekünk úgy tünik fel az ügy, mintha egyoldalú megvilágításban került volna a közgyűlés döntése elé, mert a kérelem indokolását sem a tanács nem terjesztette elő, sem pedig a képviselőtestület annak felolvasását, nem kívánta. Holott mind a két részről kellő világosságot nem ártott volna terjesztetni, hogy így a képviselőtestület az esetleges részrehajlás vádjától megkíméltessek.

— **Statisztika.** A helybeli anyakönyvi kerületben f. 1905. évi január—június hónapokban, tehát az első félévben élve 98, halva 2, összesen 100 születés történt, amelyekből 89 törvényes, 7 elismert, 4 el nem ismert, 56 fiu, 34 leány volt. Elhalt 62 fiu (férfi), 70 leány (nő), összesen 132. Házasság: 9 ki-

hirdetéssel, 24 kihirdetés alóli felmentéssel, 2 nyert meghatalmazás folytán; összesen 35 köttetett. A gyermekek vallására vonatkozólag egyezség 6 esetben köttetett. Az egész felev alatt egyetlen vadházaspár kötött házasságot.

— **Székelyudvarhely az ex-lexben.** Székelyudvarhely rendezett tanácsu város képviselőtestülete csütörtökön tartott rendes közgyűlésében Dr Pál Ernő ügyvéd és Vajda Ferenc ev. ref. pap, képviselőtestületi tagok önálló indítványára, valamint a város tanácsának véleményes javaslatára, egyhangulag kimondotta, hogy az alkotmányellenes kormány iránt bizalommal nem viseltetik, azt nem támogatja; törvényellenes határozatait végre nem hajtja; az ujoncállításban és adószedésben segédkezet nem nyújt és az önként befizetett adóknak a kir. adóhivatalhoz való beszállítását a város tisztviselőinek megtiltja; a város tisztviselőit az ezen ügyből származható üldöztetésekől megvédelmezi; utasítja a polgármestert, hogy ha valamelyes ok felmerülne, a képviselőtestületet azonnal rendkívüli közgyűlésre hívja össze. Székelyudvarhely, a Székelyföld anyavárosának képviselőtestülete megtette hazafias kötelességét s ezzel, mint Udvarhelyvármegye központja: példát szolgáltatott összes községeknek Reméljük, hogy minden egyes község képviselőtestülete követni fogja, ha a vezetők elére állanak a nemzeti ellenállás hazafias mozgalmának.

— **A kobátfalvi táncmultság.** Két multság készült Kobátdemeterfalván ebben a hóban. Az egyik 23-ára, a másik 30-ára. Mindkettő Nagy Sándor udvarára, kedvezőtlen idő esetén a „Szövetkezet” épületében. Az elsőnek célja alapot gyűjteni a Szentmihályon 1848-ban kivégzett négy ifju martir jeltelen sirjának emlék oszloppal való megjelölésére. A második bálnak rendezése átlátva a cél hazafias és nemes voltát, ámbár az övék sem volt kevésbé nemes, de a hazafias sürgősebbnek tartották és egyesültek a 23-án tartandóval, amelynek ők is buzgó rendezői. Ez impozánsnak ígérkező bál védnökei: Dr Damokos Andor alispán, Gálffy Kálmán főszolgabíró, Dr Kállay Tamás orsz. képviselő, Dr Jakabházi Zsigmond egyetemi tanár. Előre láthatóan Udvarhely és Keresztur városából is sok vendége lesz ez igazán nemes és hazafias célu multságának.

— **Székelyudvarhelyi anyakönyvi kerületünkben** f. év június havában a halotti anyakönyvbe bejegyzett halálesetekről a következő kimutatás számol be: Kiss N. halvaszületett, Füle Lajosné szül. Sala Julianna napszamos 47, Ráduly Felix gyalogos katona 23, Kövecsi Rebeka férj László Jánosné napszamos 85, öz. Erdős Mihályné szül. Kovács Anna háztartásbeli 74, Molnár Lajos pénzügyigazgató 48, Triber Róza 18 hónapos, Hartmájer Eliz 18 hónapos, Halász Imre törvényes aljegyző 30, Csia István tanuló 18, Tarnai Józsefné szül. Biró Anna háztartásbeli 52, Barkóczy Ferencné szül. Pap Z. Róza háztartásbeli 68 éves, Löbl Izsák 8 hónapos.

— **Idei gabona forgalmunk.** Tekintettel arra, hogy a vetések állása jó termést ígér, kedvező kereskedelmi viszonyok mellett ha a jó termés iránt táplált remények teljesülnek nagy gabona forgalomra s különösen jelentékeny külföldi kivitelre van kilátás, a m. kir. áll. vasutak kolozsvári üzletvezetősége a legmesszebb menő intézkedéseket kívánja fogantatosítani, hogy a rendelkezésére álló teherkocsikkal a várható nagy forgalmat minél simábban s lehetőleg nagyobb késedelmek beállta nélkül lehessen lebonyolítani. Ezen közgazdasági szempontból szerfelett fontos cél elérhetése céljából törekvését oda irányítja, hogy a gabona szállítás alatt az ezen célra szükséges kocsik mentől nagyobb számban álljanak rendelkezésükre. Ezen célját azonban csak a szállító közönség támogatásával érheti el. Ép azért a nevezett üzletvezetőség megkeresése folytán felkérjük az említett országos érdekre való tekintetből a szállító közönséget, hogy egyéb tömegáruikat lehetőleg még a gabonaszállítás beállta előtt eszközöljék, mivel a gabonaszállítási idény alatt első sorban a gabona szállítás igényeire lesznek tekintettel s ennek következtében egyéb tömegáruk részére kocsikat valószínűleg aug. hó elejétől október hó végéig előreláthatólag csak korlátozott mennyiségben fognak rendelkezésre bocsáthatni.

— **Villamvilágítás Székelyudvarhelyt.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete e hó 13-án tartott közgyűlésében vette tudomásul Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának Betegh Pál városi képviselő felebbeszésére hozott határozatát. E szerint a Ganz-gyárral versenytárgyaláson kívül kötött szerződést a törvényhatósági közgyűlés megsemmisítette. Most pedig a város képviselőlete egyhangulag kimondta, — Kassay F. Ignác volt polgármester leckéztető indítványával szemben — hogy a villamvilágítást a város elsőrendű szükségletének tekinti és utasítja a tanácsot szabályszerű pályázat kihirdetésére. A beérkező pályázatokat, kellő részletes ismertetéssel, döntés végett a képviselőtestület elé fogják terjeszteni.

— **Hazafias szabó.** A »Bácskai Hirlap« legutóbbi számából olvassuk a következő furcsa kis híreskét: „A mostani kormány egyik tagja, évek óta Schaumburg Gyulánál, a kiváló izlésű szabadkai szabónál dolgoztatott. Még tavasszal is itt rendelt ruhákat, melyeket Schaumburg el is küldött az akkor még méltóságos urnak. Ma újabb megrendelést kapott Schaumburg Gyula a most már kegyelmes miniszter urtól. Két könnyű nyári ruhára van szüksége a miniszter urnak, melyeknek gyors elküldését kéri. Schaumburg Gyula szépen megköszönte a rendelést s arra kérte a miniszter urat, hogy rendeljen máshol ruhát, mert ő még pénzért sem hajlandó ruhát küldeni a Fejérváry-kormány egyik tagjának sem. Ha az összes hazafias magyar szabók így tennének, a miniszter urak itthon még ruhát sem kaphatnának... No, ez talán mégis csak sok lenne, mert mi nem kérünk az öreg

Fejérváry, a cinege Lukács, no meg a többi kegyelmesek — Ádámkosztüméből...»

— **Az utcák tisztogatását** igen sokszor szóvá tettük. Végre valahára illetékes helyen is gondolkozóba estek és maga a városi tisztiorvos állott az ügy mellé s igen figyelemre méltó indoklással követelte a legközelebbi közgyűlésen, hogy amit ő már régen hivatalból elrendelhetett volna, a képviselőtestület intézkedjék az utcák és közterek szabályszerű tisztogatása érdekében. A közgyűlés az utcák öntözését elrendelte s a pontos végrehajtás ellenőrzését a rendőrkapitányságra bízta. Már most reméljük, hogy kevesebb port nyelünk és az Isten kegyelmétől várt utca-öntözéshez segítségül szegődik az egészségügyi hatóság ébersége is, — hogy az üdvös határozat írott malszittá ne váljék.

— **A Kárpátgyűlés képes havi szemléje.** Megint egy új füzet, a f. évi 5—6. száma jelent meg annak a színvonalon álló folyóiratnak, melylyel az Erdélyi Kárpát Egyesület állandóan nemes célú propagandát fejt ki az erdélyi részek ismeretése és idegen forgalma érdekében. A vezető cikkely a tájképről ad szellemes kis elmefuttatást, majd Orosz Endre és Ruzitska Béla dr megkezdett néprajzi, illetve turista irányú tanulmányait ebben a füzetben fejezik be. Ruzitska Bihar megyei kirándulásai leírását szép illusztrációk díszítik. Tanács József humoros cikkelyben emlékezik meg az E. K. E. Árpádesucsi messzelátó tornya felavatása alkalmából rendezett nagyszerű kirándulásról. A kisebb cikkelyek élén áll József kir. herceg nekrológja, a kirándulásokban nyári idény prózában és versben s a változatos egyesületi élet az új tagok tekintélyes névsorával élénk képet nyújtanak az E. K. E. közhasznú tevékenységéről. Az „Erdély“t a tagok 6 K évi tagdíj fejében díjtalanul kapják; nem tagoknak előfizetési ára 10 K.

— **Füzdővendégek névsora Homoródfüzdőn** 1905 július 7—15-ig: Bieltz tanító családjával Berethalom, Bagdy Imréné ügyvédné Tiszalök, Fodor Ilona Tiszalök, öz. Dr Kovács Mórinné családjával Udvarhely, Fekete Gábor kir. ítélő táblai elnök családjával Kolozsvár, Dr Bodolla Gábor törv. elnök családjával Udvarhely, Almaj Salamon honvéd százados és családja Kolozsvár, Ferenczy Ráki Udvarhely, öz. Kassai Sámuelné Oklánd, Jenney Kálmánné várm. aljegyzőné M.-Vásárhely, Márton Jánosné M.-Vásárhely, Kolozsvári Istvánné M. Vásárhely, Márton Anniska M.-Vásárhely, öz. Berenczey Miklósné földbirtokosné Deésfalva, Jaray Róbertné Deésfalva, Felszeghi Gyuláné Deésfalva, Hinterleitner Matild százados neje Sz.-Fehérvár, Lutch Zsófia Sz.-Fehérvár, Szarka Zoltán Udvarhely, Ferenczy Ferencné p. ú. számellenőr neje Udvarhely, Kosch Regina keresk. neje Sz.-Régen, Simó József és neje tanító N.-Szében, Bölöni Domokos Béláné leányaival Arad, öz. Gaál Jánosné családjával Udvarhely, Székely Dénesné Udvarhely, Apor Jánosné főhadnagy Udvarhely, Szabó Gáborné várm. aljegyző neje Udvarhely, Benedek Dénesné ref. lelkészné Makfalva, Dr Huszár Lajosné ügyvédné Ny.-Szerecs, Felméry Margit Nyárádszereda, öz. Farczady Lajosné Udvarhely, Mikula Antalné százados neje Galiczia, Konecz Árminné gyógyszerésznő Udvarhely, Konecz Margit Udvarhely, Bod Károly tanár családjával Udvarhely, Szabó Ferencné és leánya földbirtokosné Udvarhely, Ferenczy Lajosné és leánya Felső-Rákos, Detz Karolina építész özvegye Segesvár, Zimmermann Friderika leányával Segesvár, Nagy Antal kir. albiró Békés.

— **Körutazások a Székelyföldön.** Négy érdekes székelyföldi körutazás tervét és költségszámítását állította egybe a marosvásárhelyi Székely-társaság. A részletes adatokat tartalmazó füzetet bárkinek díjtalanul megküldi Szentgyörgyi Dénes, a társaság gazdája, ki készséggel szolgál minden felvilágosítással. Már itt jelezhetjük, hogy július 27-én délután 5 órakor Maros-Vásárhelyről

indul egy társaság a következő utirányval: Szászrégen, Toplica, Borszék, Gyergyószentmiklós, Gyergyóalfalu, Parajd, Szováta, Maros-Vásárhely. A körut 8—9 napig tart s 95 koronába kerül. Akik ebben részt ohajtanak venni, szándékukat legkésőbb 18-ig tudassák a társaság gazdájával.

— **Ugató kutyák.** Szentlélek községben, a róm. kath. plébánia előtt állandóan egy nagy csoport kutya fogadja a járó-kelőket. Kik a tulajdonosok? Mi célból tartják szabadon: mi gyönyörűségük telik a tulajdonosoknak kutyáik virtuskodásában, midőn a járó-kelők futva menekülnek előlük!... Kérjük Udvarhely járás főszolgabíróját: taníttassa meg azokat a kutyatulajdonosokat emberségre. (Beküldetett.)

— **Margit crém.** Kevés hölgy van az országban, aki Földes Kelemen gyógyszerész ezen kiváló arkenőcsét ne ismerné. Ugyan is az összes szépítő-szerek között a Földesfele margiterém örvend a legnagyobb kelendőségnek, mert teljesen ártalmatlan, a bőr mindennemű tisztálanságát, szeplőt, pattanást mitesszert stb. néhány nap alatt eltávolítja és az arcot üdvére, fiatallá varázsolja. Nemcsak az arcot, hanem a nyak, váll és kéz fehéritésére és szépitésére is használják. Nagy tégely 2 kicsi 1 korona. Kapható a készítőnél Földes gyógyszerésznél Aradon és minden gyógyszerertárba. Utánzatoktól óvakodjunk.

— **Az újságolvasó közönség figyelmébe.** A július 1-én kezdődött új negyedév alkalmából bármilyen belföldi hírlapra, folyóira-ra előfizetéseket elfogad Betegh Pál és Társai könyvkereskedése Székelyudvarhelyt. Hírlapelőfizető irodánkat különösen ajánljuk egyetlek, társaskörök, kávécsok és vendéglősök részére, kik több lap megrendelésénél a megrendeléssel járó idővesztéséget, utalványt és bélyeget megtakaríthatják, ha a megrendelést velünk intéztetik el. Megrendeléseket egyes lapokra is minden díj felszámítása nélkül elfogadjunk.

LEGUJABB.

Petőfi-ünnep.

Segesvár, jul. 15.

A »Segesvári magyar kaszinó és polgári-kör« kebeléből kiküldött bizottság rendezése mellett július 30-án Fehéregyházán a Petőfi-emlékoszlopnál és Héjjasfalván a Zeyk-emléknél emlékünnepet tart.

A kormány leirata a törvényhatóságokhoz.

Budapest, jul. 15.

Az átmeneti kormány szükségességének látja, hogy szózatall forduljon a törvényhatóságokhoz. Kifejti majd, hogy alkotmányos életünkben komoly zavarok vannak. Költségvetés nincs. Halasztást nem tűrő, fontos kérdések elintézetlenek. Az állami jogrend fentartásának számos kérdését egyoldalú politikai kérdésekkel zavarják össze.

A kormány tartózkodik a mult bírálatától. Feladatát felismerte abban, hogy helyzetét javítsa. Bizonyos az, hogy a kormány nem oka semminek, ami ártalmas volt.

Igaz, hogy a kormánynak törvényes, alkotmányos többsége nincs, de ez nem akadályozhatja föladata teljesítésében, mely abból áll, hogy a többséget a kormány átvételére bírja. Mást a kormány nem akar, ezt Fejérváry a mult ülésen kije-

lentette s a legfelsőbb kézirat is meghatározta. Törekvése eddig nem sikerült, mert az ellenzék ettől elzárkózott és a kormányzás elé akadályokat gördített, miről a kormány megütközéssel értesült. (Ugyan!)

A kormány a többség cselekedetének hazafias alapját elismeri, de a rendnek fenn kell állani. Ezt kívánja az ország érdeke és tekintélye.

Megtagadni a kormányzás lehetőségét és kormányt sem vállalni, példatlan eset a történelemben.

Reméli, hogy a többség bölcsesége segít a bajon. Addig az országot kormányzás nélkül hagyni nem lehet.

A kormány a törvényhatóságok jogfelforgató határozatait nem tűri és azokat meg fogja semmisíteni.

Kossuth Fejérváry darabant leiratáról.

Kossuth Ferenc tegnap egyik fővárosi esti lapban cikket írt Fejérváry Géza báró miniszterelnöknek a törvényhatóságokhoz intézett leiratáról.

A kormányelnök — ugymond Kossuth — kijelentette leiratában, hogy a törvényhatóságok határozatait meg fogja semmisíteni. Ehhez a kormánynak joga van, — mondja Kossuth — de csak akkor, ha alkotmányos alapon áll. *A mai kormánynak azonban, minthogy alkotmányellenesen nevezetett ki, nincs joga a törvényhatóságok határozatait megsemmisíteni.*

A nemzetnek — mondja Kossuth Ferenc cikkében — hosszas küzdelemre kell elkészülnie, de elcsüggednie nem szabad, mert az eredmény nem maradhat el.

Ha a nemzetietlen kormány kinevezése ellen egyhangú tiltakozás lett volna az országban, a király bizonyára nem nevezte volna ki a mai alkotmányellenes kormányt s nem helyezkedett volna szembe ezzel a nemzeti akarattal.

A vezérő bizottság ülése. Forradalom vagy béke? Válasz Fejérvárynak.

Budapest, jul. 15.

A vezérő bizottság tegnap délután 5 órakor ülést tartott, melyen Kossuth Ferenc elnöki előterjesztései után a Fejérváry Géza báró, miniszterelnök leiratát tárgyalták. Eötvös Károly békés megoldást ajánl, s azt akarja, hogy a koalíció menjen bele a kormányalakításba.

Zichy Jenő gróf forradalmi beszédet tartott, melyben a következőket mondotta:

A forradalom itt van, jöjjön, aminek jönni kell. A Habsburgok mindig ellenségei voltak a magyaroknak, s a magyarság most is küzdeni fog önmagáért s nem fog engedni követeléseiből.

A leiratra vonatkozó válasz tárgyában nem jött létre megállapodás s a végleges határozathozatalt a hétfői ülésre halasztották.

Szilágy megye tisztviselőiért.

Zilah, július 15.

Szilágy vármegye póladója teljesen ki van merítve a közkiadásokkal úgy, hogy amennyiben a kormány nem utalványozná a köztisztviselők fizetését nem volna miből fizetni a vármegye tisztviselőit. Ezért a vármegye elhatározta, hogy ez esetre önkéntes adózásból fogja a vármegye tisztviselőit fizetni. **Br Wesselényi Miklós 120,000 koronát ajánlott fel a tisztviselők fizetésére.**

Függetlenségi és 48-as olvasó-körök elnökeinek.

Az országos párt elnöksége által elfogadott alapszabály tervezetét azon felkéréssel közlöm, sziveskedjenek azt a községi körök által elfogadtatni, három példányban elkészíttetni, bélyeggel ellátva hozzám beküldeni, hogy én azt egy törvényes kormány alakítása esetén a főszolgabíró útján a belügyminiszterhez felküldhessem.

Dr Gyarmathy

A „Függetlenségi és 48-as olvasó-kör” alapszabályai.

1. §. Az egyesület a „Függetlenségi és 48-as olvasó kör” címét veszi fel.
2. §. A kör célja: minden más országtól törvényesen független Magyarország alkotmányának társalgás közben a tagok közt való megismeretése; hazafias törekvés arra, hogy minden honpolgár jogait és kötelességeit megismerje, s míg az előbbieket gyakorolni, az utóbbiakat betölteni törekedjék; politikai s hazánkat érdeklő, valamint községünk közgazdasági ügyeire vonatkozó kérdésekben egymást fölvilágosítani, a szellemi művelődést fejleszteni, a társadalmi életet kedélyesebbé tenni.
3. §. Tagja lehet a körnek minden becsületes jellemű, törvény szerinti önálló honpolgár.
4. §. A tagok kötelesek az egyesület alapszabályait és a közgyűlési határozatokat mindenben megtartani.
5. §. A rendes tagok tagsági díja évenként 60 fillér, mely összeg mindig előre fizetendő és vissza nem követelhető.
6. §. A közgyűlés feladata és hatásköre:

1. Tisztviselőket és tiszteleti tagokat választani
2. Tagok felvétele fölött határozni.
3. Az egyesület érdekeit illető kérdésekben intézkedni.
4. Az évi jelentést meghallgatni, a számadások átvizsgálására háromtagú bizottságot küldeni és a jövő évi költség tervét megállapítani.
5. §. A választások mindig titkos szavazás útján általános többséggel történnek. Egyéb kérdésekben a szavazás felállás által történik, vagy ha a többség ki nem vehető, névszerinti felhívás által; a titkos szavazás alkalmazható, ha az indítványos lévén, szótöbbség által elfogadtatik.
6. §. Közgyűlés évenként legalább egyszer, még pedig az év első negyedébe tartatik, azonban szükség esetében a megválasztott elnök, illetve 10 egyetemi tag indítványára rendkívüli közgyűlés hívandó össze. A közgyűlések összehívását az elnök, szükség esetén a titkár meghívók által eszközözi.
7. §. A közgyűléseken hozandó határozatok érvényességére a tagok 2/3-ának jelenléte szükséges

10. §. Az egyesület tisztviselői: 1. Elnök. 2. Titkár. 3. Pénztárnok. 4. Ellenőr.

11. §. Az elnök képviseli az egyesületet minden hivatalos ügyben, elnököl a közgyűlésen, a szavazatok egyenlő száma esetében dönt, a használatlan kiadásokat 5 korona erejéig utalványozza s örökösök a felett, hogy a tisztviselők kötelességeiket teljesítsék.

12. §. A titkár az elnök távollétében teljesíti annak tisztét, ugyanazon jogokkal és hatáskörrel, mint az elnök. Vezeti a kör és bizottsági ülések jegyzőkönyveit, szerkeszti az egyesület mindennemű iratait, a tagok számát és névsorát nyilván tartja. Kötelessége az egyesület könyveire, hírlapjaira és más irataira felügyelni, azoknak mind kiadását, mind visszavételét az arra szolgáló könyvbe bevezetni.

13. §. A pénztárnok a tagdíjakat és egyéb jövedelmeket beszedi s a közgyűlés és elnök által kiutalványozott kiadásokat kifizeti, a bevételekről és kiadásokról rendszeres könyvet vezet, számadásait kívánatra bármikor s az év végével a közgyűlésnek bemutatni köteles. A leltározott közjavakra felügyel és azokról számot ad.

14. §. Az ellenőr a pénztárnok feendői körül ellenőrző szerepet gyakorol és eljárásáért felelős.

15. §. Polgári becsületüket vesztett, a kör jó hírnevét veszélyeztető s az erkölcs, műveltség és illem korlátait átlépő tagok a körből közgyűlésileg kizáratnak.

16. §. A körből önként kilépett vagy kirekesztett tag a kör vagyóhához minden igényét elveszti.

17. §. A kör csak a tagok 1/4 ed részének kívánatára oszolhat fel. Azon esetben pedig, ha az alapszabályában meghatározott célt és hatáskörét meg nem tartaná, a királyi kormány által — a mennyiben további működésével az állam vagy egyesületi tagok érdeke veszélyeztetnék — haladéktalanul felfüggeszthető és a felfüggesztés után elrendelt szabályos vizsgálat eredményéhez képest fel is osztható, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására, különbeni feloszlását terhe alatt kötelezhető.

18. §. A közgyűlésnek az alapszabályok megváltoztatása, az egyesület feloszlása és az esetben vagyónának hovatartozása iránt hozandó határozatai foganatosítás előtt a m. kir. belügyminiszteriumhoz felterjesztendő.

Kelt . . . elnök, titkár. aláírással.

KÖZGAZDASÁG.

A tarlóhántás. A talajnak helyes mivétele fokozott mértékben járul hozzá a jó terméshez. A miért is a gazdáknak fel kell használni minden eszközt, a mi rendelkezésükre áll, hogy a mai nyomasztó viszonyok között, minél jobb és nagyobb terterméseredményeket tudjanak felmutatni. A talajnak helyes művelése nélkül pedig ezt elérni nem lehet. Hiába fogjuk mi talajunkat istállótrágyázzni, műtrágyázzni, ha a talajt nem műveljük rendszeresen, azoknak hatása nem lesz kielőgítő. A helyes talajművelés egyik sarkalatos tétele a tarlóhántás Sajnos, hazánkban a talajművelés ezen módját még lenyésző kevés helyen alkalmazzák; a tarlóhántása, vagyis a talajnak 3-6 cm-re való megszántása pedig gyomirtás céljából szerfelett kívánatos. Szántóföldjeink majdnem kivétel nélkül el vannak gyomosodva. A gyomok tekintélyes része az aratás előtt, vagy az aratás alkalmával hull a tarlóra. Ha már most a tarlót aratás után azonnal sekélyen álforgatjuk, akkor a gyommagvak a talajba kerülnek és ott rövid idő alatt kicsiráznak, fejlődésnek indulnak, melyeket a következő talajmi-

veléssel tönkre tehetünk. A tarlóhántással a tarló korhadását is előmozdítjuk. A tarlóhántás kihasználással lesz a szántott talaj alatt levő réteg megporhanítására is. A tarlóhántás rögtön az aratás után történjen. Ha a tarló magas volt, vagy pedig a felső réteg száraz, akkor célszerű a tarlót lehengerezni, mert ezáltal a gyomok kikelését és a tarló elkorhadását előmozdítjuk. A tarlóhántással irtjuk az acatot. Ha a gabona keresztekbe van rakva, akkor fogjunk hozzá a keresztek között a tarló feltöréséhez. A tarlóhántást alkalmazzuk a gyepfövényekkel, a herések felszántásánál is. A tarlóhántás végzésére a több testű ekét előnyösen használhatjuk fel. Ezekkel a talaj strukturáját javíthatjuk. Az ilyen talajokon pedig a különböző műtrágyákat eredményesebben használjuk fel.

IRODALOM.

Érdekes magyar történelmi ereklye. A Dózsa-féle magyar pórlázadásról egy érdekes levél került most napvilágra, a melyet a jászóvári premontrai könyvtárban Oláh Miklós leveles könyvében őriznek. A levél II. Ulászló küldte X. Leo pápának, pénzübeli segítséget kérvén tőle; az egész a Balbi Jeromos fogalmazása. A levél elmondja a parasztság dulasát. „Mindenféle kegyetlen megrohanják az előre nem készült, mitől sem tartó és védelemről nem gondoskodó nemeseket, házukat, majorságukat és jószágukat válogatás nélkül szerte-szétjéll pusztítván. A kik pedig hatalmukba jutottak, azok nyomorult kintzással, kegyetlen halállal vészték. Szégyenlem elmondani ezt a roppant vadsgót és mérsárlást, mert ennél rutabbat, erőszakosabbat és undokabbat a török sem követhetett volna el. Azt hiszem, sem a történetekben, sem a régi annalesek emlékeiben, de még a tragédiákban sincs szó ily borzasztó és rettenetes gazságról. Minek beszéljek a nők rablásáról, a legpiszkosabb fajtalanásról, melyet a beszéd durvaság nélkül említeni sem lehet. Mintha a pokolból kerültek volna elő, olyanokat vittek véghez, hogy elretent rajtuk minden késő nemzedék. Miután a nemesség nagy részét hallatlan kintzások közt kivégezték, a hajadonokkal és nőkkel ronda fajtalanásokat üztek és a legelőkelőbb hölgyeket arra kényszerítették, még férjeik jelenlétében is, kiket odanézésre szorítottak, hogy az ő bujaságuknak alávéssék magukat. Ez az őrvjngő düh ép oly kegyetlenül nyilvánult a pápsággal szemben is. A csanádi püspököt, régi dicső nemesség ivadékát, ki egészen távol tartotta magát a tusakodástól, ezek a gonosz orgyilkosok karóba huzva kegyetlenül megölték. Ép úgy jártak el több szerzetessel is, nem törődve sem vallással, sem tisztességgel, minden emberségből kivetkőzödvé, csak a nemességnek és minden előkelőnek pusztulására, vesztére törek. Az érdekes okirat a Nagy Képes Világtörténet füzeteiben foglaltatik, a melyekből most jelent meg a 228. füzet. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár. Egy egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbörkötésben 16 korona; füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadónál Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői ut 18. és Betegh Pál és Társai könyvkereskedése útján, havi részletfizetésre is.

CSARNOK.**Az ő nótája.**

Irtta: Magyar Elemér.

Pongrácz primás mondja: „A nagyságos urnak Füstös legényeim vidám nótát huznak. Azt, melylyel a télen jártunk a kedvébe Mikor az a leány itt ült az ölébe.” Rázendit a banda, — olyan vig a nóta! Nem sejtí a cigány, mi történt azóta! Hej, a lelke adtát! — ez még gondol reám, Kedvemet keresi jó szívvél igazán. Pedig ha sejténé, szemem mért könyezik, Tudom a nótája sem lenne ilyen vig. Tudom velem sirna lelke, hegedüje, Soha vidám nóta hurján nem zendülne. A mult télen volt még, — ez a dallam járta, Valakinek ez volt a kedvenc nótája. És az a valaki nekem volt mindenem: — Jobb volna már nekem odalenn pihennem!

Előfizetési felhívás.

A »Székely-Udvarhely« hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap megjelenő függetlenségi és 48-as po-

litikai ujság, az Udvarhelyvármegyei függetlenségi és 48-as Kossuth-párt lapjára ezennel előfizetést nyitunk.

Aki szereti az őszinte, igaz magyar szót; aki hiva a Székelyföld magyar nemzeti hivatásának és hazánk függetlenségének, csatlakozzék a »Székely-Udvarhely« kibontott zászlója alá.

Lapunk előfizetési ára a régi marad s ez a címoldalon részletesen fel van sorolva.

Vidéki előfizetőinket kérjük az előfizetések megújítására és ismerőseik körében a »Székely-Udvarhely« ajánlására, valamint az esetleges hátralékok sürgős kiegyenlítésére, nehogy a lap küldését megszüntelni kelljen.

Tisztelettel:

A kiadóhivatal.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr Hinléder Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társai ujságkiadó intézete.

Helyközi telefonszám 15

Hirdetmény.

A kórház felügyelő bizottságnak f. évi július 5 én tartott határozata alapján az udvarhelyvármegyei kórháznál végzendő és 14105 K 5 fillér összegre menő átalakítási és javítási munkákra zárt ajánlati versenytervezést hirdetnek. A versenyre nyitott felhívást, hogy a fentebbi munkákat végrehajtásának elvállalására vonatkozó ajánlataikat *folgyó évi július 25-én déli 12 óráig* a kórház igazgatóságához annyi-
val is inkább adják be, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt és engedélyezett költségösszeg 5 százalékának megfelelő bantápnéz csatolandó.

A munkálatra vonatkozó műszaki tervek és részletes feltételek a kórházi iroda helyiségében a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők. Székelyudvarhely, 1905. jul. 15

Dr IMREH DOMOKOS,
kórh. ig. főorvos.**KÉRJEN**

csak

Seller és Kary féle

FIAM VÁSÁROLJ oly kereskedőknél, kik hirdetnek, mert ezek intelligensek és jól fogsz jární.

FRANKLIN.

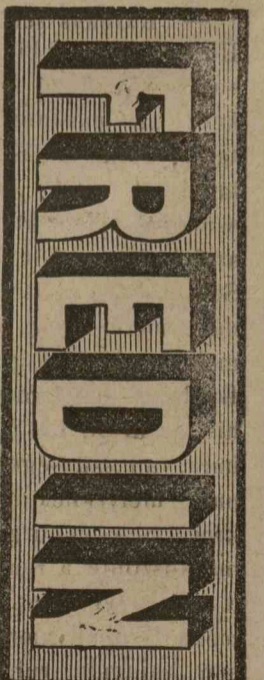
A MEGGAZDAGODÁS-HOZ vezető ut, a nyomda-festéken keresztül vezet.

BARNUM.

A MIKOR A KERESKEDŐ pihen, helyette a reklám dolgozik.

CARNEGIE.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” hirdetése a leg-eredményesebb.

legjobb tisztítószer minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscaría, chevreaux és lakkcipőhöz. Bécs, XII.

A felelős szerkesztő helyett.
Betegh Pál

Öszi trágyázáshoz a
Thomassalakliszt

helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. Kiváontra szakmunkákkal és árajánlattal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz körút 3. sz.

a Thomassalakgyárak, Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén. Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárrel és tartalomjelzessel van ellátva.

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar,

Aki bármiféle állást vagy foglalkozást keres, o o o

Aki lakást, üzletet, birtokot stb. bérebe venni vagy adni kíván, o o o o o o o

Aki társat, pénz kölcsönt stb keres, o o o o o o o

Aki szakácsnőt, o o szobalányt, mindenest. gyermekleányt keres, o o o o

Aki férjhez menni, nőszülni, vagy más ismeretséget, vagy levelezni akar, o o o

biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi

a „SZÉKELY-UDVARHELY” apró hirdetés rovatát.

BOR kiváló jeles ó-borait ajánlja, kölesön hordókban, mérsékelt áron: **Baksányi Károly** készít, Balaton-Henyében.

Legolcsóbb és legesinosabb nyomtatványokat készít **Betegh Pál** és **Társai** nyomdája Székelyudvarhely.

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életléleke.
Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál,
tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnek hirdetéseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

„Hermandol” klozet-papír a legjobb!

HEGEDŰ, VONÓ, KELLEKEK ÉS HUOK

SZIVAR-, SZIVARKA-,

DOHÁNYTÁRCAK

ERSZÉNYEK ÉS PÉNZTÁRGÁK

MONOGRAMMOK levélpapír és fehérnemű bélyegzéshez, minden betűvel, 1 d b 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSAI

könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

Papírok, írószer, szivacsok!

Olcsó legyezők és díszmíták!

FONOGRÁF ÉS GRAMOFON

Helyszüke miatt fonográf és gramofon tetemesen leszállított áron eladó **Betegh Pál** és **Társai** könyv- és papírüzletében Székelyudvarhelyen.

Ernst György CUKRÁSZDÁJA ÉS KÁVÉHÁZA

Székelyudvarhelyen, Batthyány-tér 5. szám alatt.

Mindennap kitűnő fagyaltok, friss torták, izletes cukrász-sütemények, jeges es tejes kávé kapható.

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában - u. m. templom, arckép és díszleklapok, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá működvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtának nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

A Földes-féle Margit-crém

Hölgyek

!! részére nélkülözhetetlen !!

LEGJOBB SZÉPÍTŐSZER!

pár nap alatt eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és az arcot fehérré, simává varázsolja, üdít és fiatalít. Ára: kis tégely 1 K, nagy 2 K.

Kiváló toilett-cikkek:

Margit-hölgypor (3 színben) kor. 1-20, Margit-szappan 70 fill., Margit-fogpép (Zahn pasta) 1 kor., Margit-arcvize 1 kor. Postán utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése után küldi a készítő:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Arad

Kapható minden gyógyszerárban, droguériában és illatszerek-kereskedésben.

Főraktár Székelyudvarhelyt: KONCZ ÁRMIN és SOLYMOSSY JÁNOS gyógyszerárban. 5-5

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 3 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendtelenségében, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-mében, a nyálkás aranyrben, hasszervi dugulásokban, huygkő képződéseiben, mézes huygárban, görvél- és mirigyda-gokban, angolkóros csontlágulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdöt ital, borral vegyítve páratlan! — Heten-kint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Kászoni Fokut vize 14 fillér!

Baross-ferrás borvize 8 fillér

Kérem a cégre ügyelni!

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz” Székelyudvarhelyen

ÚJ VASKERESKEDÉS

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy e napokban Székelykeresztúron, a Kossuth-téren fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrifagerendelyel ellátott miskolci váltókeinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szer-számokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vas-árukat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerke-zetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen elő-nyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s jóindulatu szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely
fióküzlet Székelykeresztúron.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Úti bőröndök a legnagyobb választékban.

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbtól a legfinomabbig, min-dennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyer-mekruhákban.

Férfi és női díszkalapok, cipők és nagy választék fehérneműekben, kitűnő hazai gyártmányu vásznakban, asztalneműekben és butortakarókban, futószőnyegekben, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadiszek, nap- és esőernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellekben, bluzok és alsó-szoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak!

Szappanok, illatszerek, fog- és ruhakelék

Gyertyánty J. fiai vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

Olesó pénz

Székelyudvarhelyt, Kossuth Lajos utca 16. sz. a (Betegh Pál és Társai könyvkereskedésével szemben) jelzőlog-forgalmi irodát nyitottam és az érdeklődő közönség becses tudomására adom, hogy 4—4 és fél százelek mellett már 300 koronától kezdve olesó kölcsönöket eszközölök.

Ugyszintén adás-vételeket, birtokok, erdők és bányatermek értékesítését is elvállalom.

Mérsékelt díjazás előleges megállapodás szerint, az ügyletek lebonyolítása után.

Értekezhetni naponta d. e. 8—12-ig, d. u. 2—5 óráig. Levél útján is szívesen szolgálok díjtalan felvilágosítással, megfelelő válaszbélyeg ellenében.

148

Árvátfalvi Bokor András

OLCSÓ és jó BUTOR Iszakosság nincs többé!

bevásárlási forrás.

GYARMATHY ISTVÁN
 épület- és butorasztalosnál

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt

HIRLAPOK, FOLYÓIRATOK, ZENEMŰVEK

és bármely más irodalmi munkák eredeti áron. minden költség felszámítása nélkül való beszerzését a leggyorsabban és legpontosabban teljesíti

Betegh Pál és Társai könyvkereskedése

Székelyudvarhely.

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ mindegy szobeszedé a tartózkodásról, mert csodálatos ellenzavensé teszi az iszakosnak a szeszes italt.

A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető meá csak nem is sejtji, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békitette ki ismét sok ezer férfit a szegény és becselenségtől, megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséséhez segített és nagyon sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próba-adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezessékünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

128

INGYEN PRÓBA 186. SZ.

Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek, (Levelek 25 fill., lev. lapok 10 fillérrel bérmentesítendő.)

COZA INSTITUTE

(Dept. 186.)

62, Chancery Lane, London, Anglia.

GŐZCSÉPLŐ KÉSZLETEK
 KEDVEZŐ FELTÉTELEK MELLETT
 GYÁRÉ ÜZLETEK IS KÖTTETNEK.

AGRARIA

A SZAB. OSZTR. MAGYAR ÁLLAMVASUT-TÁRSASÁG RESICZAI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

NICHOLSON GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG GAZDASÁGI GÉPOSTÁLYÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

„AGRARIA”
 HAZÁNKBAN AZ EGYEDÜLI IPARTERJESZTŐ VÁLLALAT,
 MELY KIZÁRÓLAG MAGYAR GYÁRTMÁNYOKAT HOZ
 FORGALOMBA.

„FONTOS!” ÁLTALÁNOSAN ELISMERVE!

A VESZPRÉM VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET KIÁLLÍTÁSÁN BEMUTATOTT NYILVÁNOS SZÁNTÁSÉRT NAGY ARANY ÉREMMEL ÉS DISZOKLEVÉLLEL KITÜNTETVE.

PÁROS SORU VETŐGÉPEINK TULSZÁRNYALTÁK AZ IDEGÉN GYÁRTMÁNYOKAT. ARANY ÉREMMEL KITÜNTETVE. MINDEN TALAJHOZ MEGFELELŐ VETÉSI UTASÍTÁS = JUTÁNYOS ÁRAK =

ÁRJELEZÉKÜNK MINDEN GAZDÁNAK FONTOS TANÁCSADÓ és KIVÁNATRA DÍJMENTESEN KÜLDETIK!

SÜRGÖNY VAGY LEVÉLCZIM: **„AGRARIA”** BUDAPEST

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tiszta és ment káros alkatrészekből.

SCHICHT-SZAPPAN

(„szarvas” vagy „kulcs” szappan)

a legjobb és használatban legolcsóbb, minden ruhanemű és mosási módszer részére

JÓTÁLLÁS: 25.000 koronát fizet Schicht György cég Aussigban bárkinek, aki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht” névvel, valamely káros keveréket 203 u. tartalmaz.

179

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
 Budapest, Váci-körút 63.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,
 szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecsavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

Versenyt kizáró olesó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű

nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSAI

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Folyóiratok, hirlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfelszámítás nélkül megrendelhetők.

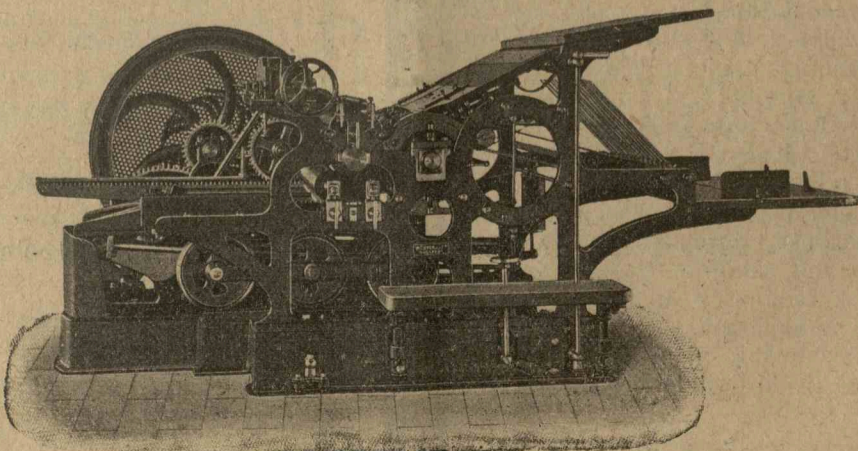
Zeneművek papir-, író- és rajzszerek

nagy választékban és olesó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberendezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY

c. legelterjedtebb független lap szerkesztősége és kiadóhivatala.

Nyomatott Betegh Pál és Társai könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1905.